

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาหาความสัมพันธ์ เพื่อศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพระหว่างคู่สมรส ความรักใคร่ผูกพันระหว่างบิดากับทารก และการเข้ามามีส่วนร่วมของบิดาในระยะหลังคลอด

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษานี้ คือ ผู้เป็นบิดาครั้งแรกอายุ 18 ปีขึ้นไป ที่มีภรรยาและบุตรอยู่ในระยะ 6-8 สัปดาห์หลังคลอด

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้เป็นบิดาที่มาส่งภรรยาใช้บริการตรวจสุขภาพหลังคลอด 6 สัปดาห์ และมาส่งบุตรรับบริการฉีดวัคซีนที่ 8 สัปดาห์ เนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่บิดาจะมาส่งภรรยาและบุตรเพื่อรับบริการ ณ คลินิกวางแผนครอบครัวและคลินิกสุขภาพเด็กดี โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพเชียงใหม่ โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างตามคุณสมบัติ ดังนี้

1. บิดาที่มีภรรยาคลอดบุตรปกติและไม่มีภาวะแทรกซ้อนหลังคลอด
2. อาศัยอยู่กับภรรยาตลอดระยะเวลาหลังคลอด
3. สามารถสื่อสาร ฟัง พูด อ่าน เขียน ภาษาไทยได้
4. มีความยินดีเข้าร่วมงานวิจัย

เกณฑ์การคัดออก คือ บิดา มารดา และ/หรือบุตร มีปัญหาด้านสุขภาพหรือมีเหตุจำเป็น ได้แก่ มีฐานะเร่งด่วนที่ทำให้บิดาไม่สามารถตอบแบบสอบถามได้อย่างครบถ้วน

จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการเปิดตารางประมาณค่ากลุ่มตัวอย่าง ตามอำนาจการวิเคราะห์ทางสถิติ (power analysis) โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่นที่ระดับ .05 ให้อำนาจการทดสอบ (level of power) .80 และการประมาณค่าขนาดความสัมพันธ์ของตัวแปร (effect size) .30 ซึ่งเป็นค่าความสัมพันธ์ระดับปานกลาง ที่สามารถนำมาประมาณค่ากลุ่มตัวอย่างทางการพยาบาล (Polit, 2010) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 85 ราย และเพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างเพื่อป้องกันการสูญหายของข้อมูลร้อยละ 20 รวมทั้งสิ้นจำนวน 102 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

1. แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของบิดาในระยะหลังคลอด ประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยของครอบครัว ลักษณะของครอบครัว เพศของบุตร ความตรงของเพศบุตรกับความต้องการของบิดา และการวางแผนการมีบุตร

2. แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างคู่สมรส ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามของ พัชรินทร์ เรารู้จิธรรม (Raojutitham, 2006) ประกอบด้วยคำถามด้านบวกจำนวน 21 ข้อ (ข้อ 1-14 และ 17-23) และคำถามด้านลบจำนวน 2 ข้อ (ข้อ 15, 16) ลักษณะคำตอบเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ในคำถามด้านลบจะกลับคะแนนก่อนนำไปคำนวณ โดยคะแนนสัมพันธภาพระหว่างคู่สมรสมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00–5.00 คะแนน และแบ่งระดับคะแนนสัมพันธภาพระหว่างคู่สมรสออกเป็น 4 ระดับ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00–1.99	หมายถึง	ผู้ตอบมีสัมพันธภาพระหว่างคู่สมรสไม่ดีเลย หรือไม่มีความสุขในชีวิตคู่สมรสเลย
คะแนนเฉลี่ย 2.00–2.99	หมายถึง	ผู้ตอบมีสัมพันธภาพระหว่างคู่สมรสค่อนข้างไม่ดีหรือมีความสุขในชีวิตคู่สมรสเล็กน้อย
คะแนนเฉลี่ย 3.00–3.99	หมายถึง	ผู้ตอบมีสัมพันธภาพระหว่างคู่สมรสดี หรือมีความสุขในชีวิตคู่สมรสค่อนข้างมาก
คะแนนเฉลี่ย 4.00–5.00	หมายถึง	ผู้ตอบมีสัมพันธภาพระหว่างคู่สมรสดีมาก หรือมีความสุขในชีวิตคู่สมรสมาก

3. แบบสอบถามความรักใคร่ผูกพันระหว่างบิดากับทารก ผู้วิจัยดัดแปลงจากแบบสอบถามความรักใคร่ผูกพันระหว่างบิดากับทารก ของเขาวัดลักษณ์ แฉขุนทด (2539) จากจำนวน 19 ข้อ ดัดแปลงเหลือ 16 ข้อ โดยตัดข้อคำถามในข้อ 9, 10 และ 14 ออก ดังนั้นแบบสอบถามประกอบด้วยข้อคำถาม 5 ด้าน คือ 1) การรับรู้หน้าตาและร่างกายของทารก (ข้อ 1, 2, 3 และ 4) 2) ความสนใจและความรู้สึกผูกพันกับทารก (ข้อ 5, 6, 7 และ 8) 3) การสัมผัสและอุ้มทารก (ข้อ 9, 10 และ 11) 4) การยอมรับลักษณะและความเป็นบุคคลของทารก (ข้อ 12 และ 13) และ 5) ความรู้สึกมีคุณค่าในตัวเอง (ข้อ 14, 15 และ 16) แบ่งเป็นคำถามทางด้านบวก 10 ข้อ (ข้อ 2, 3, 5, 6, 7, 8, 10, 13, 14 และ 16) และคำถามทางด้านลบ 6 ข้อ (ข้อ 1, 4, 9, 11, 12 และ 15) ลักษณะคำตอบเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ในคำถามด้านลบจะกลับคะแนนก่อนนำไปคำนวณ คะแนนรวมที่ได้อยู่ในช่วง 16 – 80 คะแนน

คะแนนรวมความรักใคร่ผูกพันระหว่างบิดากับทารกมาก หมายถึง ความรักใคร่ผูกพันระหว่างบิดากับทารกดี

คะแนนรวมความรักใคร่ผูกพันระหว่างบิดากับทารกน้อย หมายถึง ความรักใคร่ผูกพันระหว่างบิดากับทารกไม่ดี

4. แบบสอบถามการเข้ามามีส่วนร่วมของบิดาในระยะหลังคลอด ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามของ ศุภกร ไชยนา (2556) ที่ ศุภกร ไชยนา และนันทพร แสนศิริพันธ์ พัฒนาขึ้นจากแนวคิดของ แลมป์ (Lamb, 2000) และจากการทบทวนวรรณกรรม มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การเข้ามามีปฏิสัมพันธ์ การเอื้อให้สามารถเข้าถึงบิดาได้ตามต้องการ และการแสดงความรับผิดชอบ เพื่อใช้ประเมินการเข้ามามีส่วนร่วมของบิดา ในการดูแลผู้เป็นภรรยาและบุตรระยะหลังคลอด ลักษณะคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ ประกอบด้วยคำถามจำนวน 32 ข้อ คะแนนรวมทั้งหมดมีค่าตั้งแต่ 32-128 คะแนน คะแนนรวมมากแสดงว่าการเข้ามามีส่วนร่วมของบิดาในระยะหลังคลอดมาก คะแนนรวมน้อยหมายถึงการเข้ามามีส่วนร่วมของบิดาในระยะหลังคลอदन้อย และการแปลความหมายของคะแนน แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ตามอันตรภาคชั้น ดังนี้

คะแนน 32-64 คะแนน หมายถึง การเข้ามามีส่วนร่วมของบิดาในระยะหลังคลอदन้อย

คะแนน 65-96 คะแนน หมายถึง การเข้ามามีส่วนร่วมของบิดาในระยะหลังคลอदनปานกลาง

คะแนน 97-128 คะแนน หมายถึง การเข้ามามีส่วนร่วมของบิดาในระยะหลังคลอदनมาก

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การหาความตรงตามเนื้อหา

แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างคู่สมรส และแบบสอบถามการเข้ามามีส่วนร่วมของบิดาในระยะหลังคลอด ผู้วิจัยไม่ได้คัดแปลงจึงไม่ได้นำมาหาความตรงตามเนื้อหา ส่วนแบบสอบถามความรักใคร่ผูกพันระหว่างบิดากับทารก นำไปตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา ตลอดจนความชัดเจนและความเหมาะสมของภาษา โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ที่เป็นอาจารย์พยาบาลผู้เชี่ยวชาญด้านการผดุงครรภ์ และคำนวณหาดัชนีความตรงตามเนื้อหา ได้ค่าเท่ากับ 1

การหาความเชื่อมั่น

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างคู่สมรส แบบสอบถามความรักใคร่ผูกพันระหว่างบิดากับทารก และแบบสอบถามการเข้ามามีส่วนร่วมของบิดาในระยะหลังคลอด ไปทดลองกับบิดา

ลักษณะเดียวกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 ราย นำข้อมูลที่ได้นำไปคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค ซึ่งแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างคู่สมรส ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .88 แบบสอบถามความรักใคร่ผูกพันระหว่างบิดากับทารก ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .84 และแบบสอบถามการเข้ามามีส่วนร่วมของบิดาในระยะหลังคลอด ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .92

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง โดยนำโครงร่างวิทยานิพนธ์เสนอต่อ คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เมื่อได้รับอนุมัติให้ดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยนำหนังสือพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง และทำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล เสนอต่อผู้อำนวยการ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพเชียงใหม่ เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล เมื่อได้รับอนุญาตให้ดำเนินการได้ ผู้วิจัยพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่างโดยการชี้แจงให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขั้นตอนการรวบรวมข้อมูล ประโยชน์ของการวิจัย และสิทธิของกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วม ในการวิจัยครั้งนี้ การบันทึกข้อมูลจะไม่ระบุชื่อกลุ่มตัวอย่าง ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยจะเป็นความลับ นำเสนอผลการวิจัยในภาพรวม และใช้ประโยชน์ทางการศึกษาเท่านั้น ขอความร่วมมือในการเข้าร่วมวิจัยโดยไม่มีการบังคับใดๆ และมีเอกสารยินยอมเข้าร่วมวิจัยเป็นลายลักษณ์อักษร พร้อมทั้งพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง โดยให้กลุ่มตัวอย่างอ่านคำชี้แจงแบบสอบถาม เมื่อกลุ่มตัวอย่างยินดีเข้าร่วมการวิจัย ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างลงนามในเอกสารยินยอมเข้าร่วมการวิจัย และทำการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูล กลุ่มตัวอย่างสามารถยกเลิกการเข้าร่วมงานวิจัยได้ตลอดเวลาโดยไม่ต้องแจ้งให้ผู้วิจัยทราบ

ขั้นตอนและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยเป็นผู้รวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยนำหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เสนอต่อผู้อำนวยการ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพเชียงใหม่ เพื่อขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยเข้าพบหัวหน้าคลินิกสุขภาพเด็กดี โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพเชียงใหม่ เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล และขออนุญาตในการเก็บข้อมูล
3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังต่อไปนี้

3.1 คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างตามคุณสมบัติที่กำหนด ที่พาภรรยามาตรวจสุขภาพหลังคลอดและพาบุตรมารับวัคซีน ณ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพเชียงใหม่

3.2 สร้างสัมพันธภาพกับบิดาและมารดา แนะนำตัวเอง ซึ่งแจ้งวัตถุประสงค์ของการวิจัย และขอความร่วมมือในการวิจัย ในกรณีที่กลุ่มตัวอย่างปฏิเสธเข้าร่วมการวิจัย ผู้วิจัยจะยุติการขอความร่วมมือทันที โดยการถอนตัวดังกล่าวจะไม่ส่งผลต่อการรักษาของภรรยาและบุตรที่ได้รับหากกลุ่มตัวอย่างตอบรับให้ความร่วมมือ ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างลงชื่อในแบบฟอร์มยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย โดยยึดหลักการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

3.3 เมื่อกกลุ่มตัวอย่างยินดีให้ความร่วมมือ ผู้วิจัยพากลุ่มตัวอย่างเข้าไปในห้องที่เตรียมไว้ อธิบายวิธีการตอบแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างเข้าใจ แล้วแจกแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างคู่สมรส แบบสอบถามความรักใคร่ผูกพันระหว่างบิดากับทารก และแบบสอบถามการเข้ามามีส่วนร่วมของบิดาในระยะหลังคลอด โดยใช้เวลาในการตอบแบบสอบถามระหว่าง 25-60 นาที

3.4 หลังจากได้รับแบบสอบถามคืน ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และกล่าวขอบคุณกลุ่มตัวอย่างที่ให้ความร่วมมือ

4. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ครบสมบูรณ์มาวิเคราะห์ทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยกำหนดระดับความมีนัยสำคัญที่ .05 ซึ่งมีขั้นตอนการวิเคราะห์ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล คะแนนสัมพันธภาพระหว่างคู่สมรส คะแนนความรักใคร่ผูกพันระหว่างบิดากับทารก และคะแนนการเข้ามามีส่วนร่วมของบิดาในระยะหลังคลอด โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง สัมพันธภาพระหว่างคู่สมรส ความรักใคร่ผูกพันระหว่างบิดากับทารก และการเข้ามามีส่วนร่วมของบิดาในระยะหลังคลอด โดยทำการทดสอบการกระจายของข้อมูล ด้วยสถิติโคลโมโกรอฟ - สมิเยรนอฟ (Kolmogorov-Smirnov test: KS) พบว่า มีการกระจายของข้อมูลไม่เป็นโค้งปกติ จึงวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้วยสถิติสหสัมพันธ์เชิงอันดับสเปียร์แมน (Spearman rank correlation coefficient)

กำหนดระดับความสัมพันธ์ ดังนี้ (Cohen, 1988)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .50-1.00 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันอย่างสูง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง .30-.49 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันในระดับปาน

กลาง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง .01-.29 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ

โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่มีเครื่องหมายลบ แสดงว่ามีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม หากมีเครื่องหมายบวก แสดงว่ามีความสัมพันธ์ในเชิงบวก

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved